

MAY - 2017
MCOMC206 (Sem - II)
Cost Accounting -II

Time : 3 Hrs.

Total Marks : 70

સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(2) જમણી બાજુ દર્શાવેલ આંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.

- 1 તમારી કંપનીની વાર્ષિક ઉત્પાદન શક્તિ 1,00,000 એકમોની છે. સામાન્ય રીતે ઉત્પાદન શક્તિનો ઉપયોગ 90 ટકા છે. પ્રમાણ સીમાંત ઉત્પાદન પડતર એકમદીઠ 11 છે. સ્થિરખર્ચ વાર્ષિક રૂ. 1,80,000 છે. સીમાન્ત વેચાણખર્ચ એકમદીઠ રૂ. 3 છે અને સ્થિર વેચાણ ખર્ચ વાર્ષિક રૂ. 1,35,000 છે. એકમદીઠ વેચાણકિંમત રૂ. 20 છે. 30 મી જૂન 2016 ના રોજ પૂરાં થતા વર્ષ દરમિયાન ઉત્પાદન 80,000 એકમોનું થયું હતું અને વેચાણ 75000 એકમોનું થયું હતું. તા. 30-6-16 ના રોજ આખર સ્ટોક 10,000 એકમોનો હતો. ખરેખર સીમાંત ઉત્પાદન ખર્ચ વર્ષ દરમિયાન પ્રમાણ પડતર કરતાં રૂ. 17,500 વધુ થયો હતો.

૧૪

- (i) વર્ષ દરમિયાનનો નફો ગણી કાઢો.

(અ) સમાવેશી પડતર મુજબ (બ) સીમાંત પડતર મુજબ

- (ii) નફાનો તફાવત કેમ ઉદ્ભવ્યો તે સમજાવો.

અથવા

મહેશરી કંપની તમને નીચે પ્રમાણે માહિતી પૂરી પાડે છે.

વર્ષ	પડતર રૂ.	નફો રૂ.
2015-2016	9,00,000	1,00,000
2016-2017	10,60,000	1,40,000

ગણતરી કરો.

- (1) નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર
- (2) સ્થિર ખર્ચ
- (3) સમતૂટ બિંદુ
- (4) 2016-2017 ના વર્ષ માટે સલામતીનો ગાળો
- (5) સ્થિરખર્ચમાં 25 % વધારો થાય ત્યારે નવું સમતૂટ બિંદુ
- (6) જ્યારે વેચાણ રૂ. 16,00,000 હોય અને સ્થિરખર્ચમાં 25 % વધારો થાય ત્યારે નફો કેટલો હશે.
- (7) વર્ષ 2016-2017 ના સ્થિરખર્ચમાં 25 % વધારો થાય ત્યારે સલામતી ગાળો.

2 (અ) એક કંપની બે વસ્તુઓ 'M' અને 'N' નું ઉત્પાદન કરે છે. તેને લગતી માહિતી નીચે મુજબ છે. ૧૦

વેચાણ કિંમત	રૂ. 290	રૂ. 196
પ્રત્યક્ષ માલસામાન	રૂ. 100	રૂ. 80
પ્રત્યક્ષ મજૂર કલાકો (કલાકનો મજૂરી દર રૂ.1)	50	20
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ	પ્રત્યક્ષ મજૂરી 80 % પ્રત્યક્ષ મજૂરી પર 80 %	

(બ) ટૂંકનોંધ લખો. 'ચાવીરૂપ પરિબલો.' ૪

અથવા

(અ) એક કંપની માટેની સુરેખ આયોજન સમસ્યા નીચે પ્રમાણે તૈયાર કરવામાં આવેલ છે. ૭

નફાનું મહત્તમીકરણ $3x + 4y$

નીચેના અવરોધોને આધીન

વિભાગ - 1 : $x \leq 60$

વિભાગ - 2 : $y \leq 50$

વિભાગ - 3 : $2x + 3y \leq 200$

વિભાગ - 4 : $x + y \leq 80$

અને $x, y \geq 0$

દરેક વિભાગના અવરોધો અને હેતુલક્ષી વિધેય સમજાવો.

(બ) સુરેખ આયોજનનો અર્થ અને તેનો ઉપયોગ જણાવો. ૦૭

3 ધવલ કંપની લિમિટેડના કામગીરીના પરિણામો નીચે મુજબ છે. ૧૪

વિગત	પેદાશો		
	X	Y	Z
ઉત્પાદન ક્ષમતા (એકમોમાં)	4000	10,000	12,000
એકમદીઠ વેચાણ કિંમત (રૂ.માં)	80	150	170
એકમદીઠ નફો (નુકશાન) (રૂ.માં)	6	26	24
એકમદીઠ પડતર (રૂ.માં)	86	124	146
એકમદીઠ પડતરની ફળવણી :			
માલસામાન ખર્ચ	40	64	72
મજૂરી ખર્ચ	20	24	32
ચલિત ખર્ચ	14	18	22
સ્થિર ખર્ચ	12	18	20
ઉત્પાદન ક્ષમતા	20 %	40 %	40 %

પેદાશ X છેલ્લા ઘણા સમયથી નુકશાન કરે છે. તેથી કંપની ધ્વારા તેનું ઉત્પાદન બંધ કરવાનું વિચારણા હેઠળ છે. અને તેની ઉત્પાદન શક્તિ Y અને Z ખાતે સરખે હિસ્સે ફેરબદલ કરવાનું વિચારેલ છે. આવતા વર્ષે નીચે પ્રમાણે ભાવ વધારો અપેક્ષિત છે.

વિગત	Y	Z
માલસામાન	10 %	10 %
મજૂરી	5 %	5 %
વેચાણકિંમતમાં વધારો.	2 %	2 %

સ્થિરખર્ચાઓ અને ચલિત ખર્ચામાં કોઈ વધારો / ઘટાડો અપેક્ષિત નથી કંપનીને સંચાલકીય હિસાબનીશ તરીકે સલાહ આપો.

અથવા

3 (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એકની સમજૂતી આપો.

9

(i) “બનાવવું કે ખરીદવું નો નિર્ણય”

(ii) “ભાડા પેટે રાખવું કે ખરીદવું”

(બ) એક કંપની એક યંત્ર માસિક રૂ. 2000 ના ભાડેથી મેળવી શકે છે. પરંતુ જો યંત્ર ખરીદવામાં આવે તો તેની ખરીદકિંમત રૂ. 1,00,000 છે. આ યંત્ર ફક્ત 8 વર્ષ કામ આપી શકશે. યંત્રના ઉપયોગી આયુષ્યને અંતે તેના રૂ.12000 ઉપજશે. આ યંત્ર ખરીદવું હોય તો બેન્કમાંથી 10 ટકા વ્યાજે લોન લેવી પડે એમ છે. આજ નાણાં જો ધંધામાં ઉપયોગમાં લેવામાં આવે તો 14 ટકા નફો મેળવી શકાય એમ છે.

ઉપરના સંજોગોમાં યંત્ર ખરીદવું કે ભાડા પેટે રાખવું તે અંગે તમારો અભિપ્રાય આપો.

9

અથવા

(બ) સાધનો (યંત્રોની) પુનઃ સ્થાપના અંગેના નિર્ણયને અમલમાં મુકતાં પહેલાં કઈ બાબતો ધ્યાનમાં રાખવી જરૂરી છે. તે સમજાવો.

4 નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

૧૪

(૧) જરૂરી સમયે જ (જિત) અભિગમનો અર્થ અને તેના ઉદ્દેશો સમજાવો.

(૨) જીવનચક્ર પડતર પદ્ધતિ એટલે શું ? તેના તબક્કાઓ સમજાવો.

(૩) લક્ષ્યાંક પડતર પદ્ધતિ એટલે શું ? તેની લાક્ષણિકતાઓ ચર્ચો.

(૪) બગાડનાં ઉદ્ભવ સ્થાનો કયા છે ?

5 દરેક પ્રશ્ન માટે આપેલા વિકલ્પો પૈકી શ્રેષ્ઠ વિકલ્પ પસંદ કરો. (કોઈપણ સાત)

૧૪

(1) કઈ પદ્ધતિમાં આખર સ્ટોકના મૂલ્યાંકનમાં ઉત્પાદનના સ્થિર ખર્ચા ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે ?

(અ) સમાવેશી પડતર પદ્ધતિ

(બ) સીમાંત પડતર પદ્ધતિ

(ક) સંબંધિત પડતર પદ્ધતિ

(ડ) ઉપરની બધી

- (2) જો એકમદીઠ વેચાણ કિંમત રૂ. 40 હોય, ચલિત ખર્ચ વેચાણ કિંમતના 70 % હોય, કુલ સ્થિરખર્ચા રૂ. 60,000 હોય તો સમતૂલબિંદુ કેટલા એકમો હશે ?
 (અ) 5000 એકમો (બ) 2000 એકમો
 (ક) 1500 એકમો (ડ) આમાંથી એક પણ નહિ.
- (3) જ્યારે માલસામાન મર્યાદિત કરતું પરિબળ હોય ત્યારે વસ્તુની નફાકારતા ..... ને આધારે નક્કી કરવામાં
 (અ) કિલોદીઠ ફાળો (બ) મજૂર કલાકદીઠ ફાળો
 (ક) એકમદીઠ ફાળો (ડ) એકમદીઠ નફો
- (4) સુરેખ આયોજન ઉપયોગી છે.
 (અ) ઇષ્ટત્તમ નિર્ણય ઘડતર (બ) મહત્તમીકરણ
 (ક) ન્યૂનત્તમીકરણ (ડ) ઉપરનાં બધાં
- (5) ડૂબેલી પડતર સંબંધ ધરાવે છે.
 (અ) ઐતિહાસિક પડતર સાથે (બ) સંબંધિત પડતર સાથે
 (ક) તફાવત પડતર સાથે (ડ) આમાંથી એક પણ નહિ
- (6) 10,000 એકમો માટે સામાન્ય ઉત્પાદન પડતર, સીમાન્ત પડતર હેઠળ રૂ.1,00,000 હતી જ્યારે સમાવેશી પડતર હેઠળ રૂ.1,20,000 હતી. એકમદીઠ સ્થિર કારખાના પડતર કેટલી હશે ?
 (અ) રૂ. 2 (બ) રૂ. 12 (ક) રૂ. 10 (ડ) ઉપરના એકેય નહી
- (7) લક્ષ્યાંક હિસાબી પદ્ધતિનો જન્મ.
 (અ) 1960 માં જાપાનમાં થયો (બ) 1960 માં અમેરિકામાં થયો
 (ક) 1970 માં જાપાનમાં થયો (ડ) 1970 માં અમેરિકામાં થયો.
- (8) “જરૂરી સમયે જ” JIT ના ખ્યાલનો ઉદ્ભવ
 (અ) 1950 માં જાપાનમાં થયો (બ) 1980 માં ભારતમાં થયો
 (ક) 1960 માં અમેરિકામાં થયો (ડ) 1940 માં ઈંગ્લેન્ડમાં થયો.
- (9) .....માં વસ્તુની ડિઝાઇનમાં ફેરફાર કરીને પડતર બેસાડવામાં આવે છે.
 (અ) જીવનચક્ર પડતર પદ્ધતિ (બ) જરૂર સમયે જ ખરીદી
 (ક) લક્ષ્ય પડતર પદ્ધતિ (ડ) વધતી પડતર પદ્ધતિ